

OPSOMMING

‘N PRAKTIES-TEOLOGIESE MODEL VIR DIE VERHOUDING OU TESTAMENT/NUWE TESTAMENT

deur

Willem Gabriel Thirion

Promotor: Professor C J A Vos

Departement Praktiese Teologie, Teologiese Fakulteit (Afdeling B)

Universiteit van Pretoria

Vir die graad: Doctor Divinitatis

Die Bybel bestaan vir alle Christene uit twee dele: Die Ou Testament en die Nuwe Testament, maar die verhouding tussen dié twee dele skep 'n probleem vir die kommunikatiewe praxis van die Christelike geloof. Sommige sien die Nuwe Testament as 'n dokument aangaande en 'n getuienis oor Jesus Christus - die Hoeksteen van die Christelike kerk, terwyl die Ou Testament pre-Christelik, Judees-Israelities van aard is en slegs die dae van God in die geskiedenis weergee. Diesulkes sien in die Ou Testament slegs 'n voorafskaduwing van die ware Bybelse boodskap wat deur Jesus Christus, die gekruisigde en opgestane Heer, geleef en geproklameer is. Aan die ander kant van die spektrum is daar diegene wat die Nuwe Testament weer slegs as 'n appendiks tot die werklike Bybel beskou. Wil ons werklik weet wie die God van die Bybel is, hoe Hy in die geskiedenis betrokke is en hoe ons as Christene behoort te lewe, dan moet die Ou Testament gelees word.

Bo en behalwe hierdie twee ekstremistiese interpretasiemodelle van die verhouding Ou Testament/Nuwe Testament, bestaan daar nog vele andere ook soos die kategorieë van tipologie, belofte-en-ervulling en allegorie. Nog andere kies weer 'n bepaalde *Mitte* of tema soos die verbond, heilsgeskiedenis of die ontwykende teenwoordigheid van God en poog daardeur om die Bybel as 'n geheel te sien. Sulke temas kan wel daartoe bydra dat

Christene iets van die totale boodskap van die twee Testamente verstaan, maar geen enkele tema kan reg laat geskied aan die diversiteit van getuienis aangaande die ware en enigste God wat voortdurend nuut tot sy skepping spreek nie.

'n Ander aspek wat melding verdien, is die werklikheid dat niemand hierdie twee Testamente waarlik objektief benader nie. Onbewustelik lees elkeen dit met sy/haar eie voorveronderstelling - die apriori van hul eie geloofstradisie. Daarom moet daar 'n hermeneuties-kommunikatiewe benadering vir Christene (wat maar geneig is om Christus in die teks van die Ou Testament op te spoor) ontwikkel word wat as 'n paradigma kan funksioneer waarbinne die boodskap en betekenis van die Ou Testament (sonder Christus onderliggend aan die teks) gestalte kan vind in praktykmodelle vir die kommunikatiewe praxis van die Christelike geloof. Wat hierdie ondersoek betref is daar maar slegs een benadering wat daartoe in staat is om beide Testamente as gelykwaardige gesaghebbende Woord van God te verstaan en dit is 'n *teosentriese benadering* op beide Testamente. Dié benadering sal die kommunikatiewe praxis daartoe in staat stel om die Ou Testament toe te laat om sy eie boodskap te kommunikeer sonder om Christus op 'n gedwonge wyse in die teks *in te lees* in 'n poging om dit meer Christelik te maak.

Ten einde só 'n *teosentriese benadering* ('n hermeneuties-teologiese teorie) tot beide Testamente te ontwikkel, het hierdie ondersoek die metodologie van 'n *prakties-teologiese handelingsteorie* (Heitink 1993) wat op drie basiese perspektiewe gebaseer is, verkies (hoofstuk 1):

a) 'n Hermeneutiese perspektief (hoofstukke 2 en 3): Die ontwikkeling van 'n hermeneuties-teologiese teorie as 'n **basisteorie** vir die kommunikatiewe praxis ten einde die boodskap van die Ou Testament in die drie onderskeie handelingsvelde van die Praktiese Teologie, naamlik *mens en religie, kerk en geloof* en *godsdienst en samelewing* te kommunikeer (Heitink 1993:234).

b) 'n Strategiese perspektief (hoofstuk 4): Die daarstelling van 'n verstellde **praktykteorie** met die oog op verandering in die hermeneutiese raamwerk vir die kommunikatiewe praxis van die bemiddeling van die boodskap van die Ou Testament gemodelleer op 'n *teosentriese benadering* vir die interpretasie van die verhouding Ou Testament/Nuwe Testament.

c) 'n Empiriese perspektief (hoofstuk 5): Die skep van **praktykmodelle** met die Ou Testament as teks na aanleiding van hermeneuties-teologiese perspektiewe soos dit ontwikkel is in die hermeneutiese en strategiese teorieë van die studies. Die praktykmodelle wat op hierdie wyse geskep is, is daarop gerig om die boodskap van die Ou Testament in die drie onderskeie handelingsvelde van die Praktiese Teologie, *mens en religie, kerk en geloof, godsdiens en samelewing* te kommunikeer (Heitink 1993:234). Die studie se hipoteses wat ten slotte as bewese stelling aanvaar is, lees só (hoofstuk 6):

i) 'n **Teosentriese benadering** tot die verhouding Ou Testament/Nuwe Testament as 'n prakties-teologiese model plaas die twee Testamente op gelyke vlak as die gesaghebbende Woord van God.

ii) 'n **Teosentriese benadering** tot die verhouding Ou Testament/Nuwe Testament as 'n prakties-teologiese model verhoed die praktyk van 'twee-preke-in-een-preek' in 'n poging om die boodskap van die Ou Testament in die kommunikatiewe praxis van die drie onderskeie handelingsvelde van die Praktiese Teologie toepaslik te maak.

iii) 'n **Teosentriese benadering** tot die verhouding Ou Testament/Nuwe Testament as 'n prakties-teologiese model is by uitstek daartoe in staat om die boodskap van die Ou Testament in die praxis van die geloofsgemeenskap en die moderne samelewing te kommunikeer sonder om Christus op 'n gedwonge wyse in die Ou Testament in te lees.

SUMMARY

A PRACTICAL THEOLOGICAL MODEL FOR THE RELATIONSHIP OLD TESTAMENT/NEW TESTAMENT

by

Willem Gabriel Thirion

Promoter: Professor C J A Vos

Department of Practical Theology, Faculty of Theology (Division B)

University of Pretoria

For the degree: Doctor Divinitatis

For all Christians the Bible consists of two parts: The Old and New Testament. The relationship, however, between these two parts is a hermeneutic-theological problem which confronts the communicative praxis of the Christian faith. Some regard the New Testament as testimony to Jesus Christ whilst the Old Testament is pre-Christian, Jewish-Israelite Scripture and only foreshadowing the real biblical message proclaimed and lived by Jesus Christ. Other see the New Testament only as an appendix to the real Bible - the Old Testament. Between these two extreme ways of interpreting the relationship, there are many other ways of doing it like the categories of typological, promise and fulfilment, allegorical and thematic interpretation. All such ways of interpretation can assist the Christian to understand something of the total message of the two Testaments, but no one can ensure that justice to be done to the diversity of testimonies regarding the one and only God. Another aspect which needs to be mentioned is the fact that nobody truly approaches the Testaments completely objectively. Unwittingly everyone reads it with his/her own presuppositions - the apriori of their own tradition of faith.

Therefore it is necessary to develop a hermeneutic-theological theory for Christians which can serve as a paradigm within which the texts of the Old as well as that of the New Testament may regard as equal authoritative Word of God. As far as this study is concerned, there is but one approach only which can achieve this and that is a *theocentric approach* to both Testaments. In order to develop such a *theocentric approach* (a hermeneutic-theological theory) for both Testaments, this study prefers the methodology of a *practical-theological theory of praxis* (Heitink 1993) which is based upon three basic perspectives (chapter 1):

a) A hermeneutic perspective (chapters 2 and 3): The development of a hermeneutic-theological theory as a **meta theory** for the communicative praxis in order to present the Old Testament in the three distinctive praxis of Practical Theology, namely *human and religion, church and faith* and *evangelism and society* (Heitink 1993:234).

b) A strategical perspective (chapter 4): The presenting of a changed **practical theory** modelled on a *theocentric approach* for interpreting the relationship Old Testament/New Testament with a view to change the hermeneutic framework of the communicative praxis.

c) An empirical perspective (chapter 5): The development of **empirical models** with the Old Testament as text according to the hermeneutic-theological perspectives as developed in the hermeneutic and strategical theories of this study. The empirical models are intended to communicate the message of the Old Testament in the three distinctive praxis of Practical Theology, namely *human and religion, church and faith* and *evangelism and society* (Heitink 1993:234).

The hypotheses of the study which were in the end considered as proved propositions read as follows (chapter 6):

i) A **theocentric approach** to the relationship Old Testament/New Testament as a practical-theological model is capable of treating both Testaments as equal authoritative Word of God.

ii) A **theocentric approach** to the relationship Old Testament/New Testament as a practical-theological model prevents the practice of “two-sermons-in-one-sermon” in an attempt to make the message of the Old Testament appropriate in the communicative praxis of the three distinctive praxis of Practical Theology.

iii) A **theocentric approach** to the relationship Old Testament/New Testament as a practical-theological model is especially capable of communicating the message of the Old Testament in the communicative praxis of the Christian community and the modern society without reading by force Christ into the Old Testament.

BRONNE GERAADPLEEG

- Adamson, J B 1976. *The Epistle of James*. Grand Rapids: Eerdmans.
- Achtemeier, E 1989. *Preaching from the Old Testament*. Louisville, Kentucky: John Knox.
- Albertz, R 1994a. *A History of Israelite Religion in the Old Testament Period Volume I: From the Beginnings to the Monarchy*, tr by Bowden. London: SCM.
- Albertz, R 1994b. *A History of Israelite Religion in the Old Testament Period Volume I: From the Exile to the Maccabees*, tr by Bowden. London: SCM.
- Alter, R 1985. *The art of biblical poetry*. New York: Basic Books.
- Baker, D L [1976] 1991. *Two Testaments, One Bible*. 2nd ed. Leicester: Appolos.
- Bakker, J T 1956. *Coram Deo. Bijdrage tot het onderzoek naar de structuur van Luthers Theologie*. Kampen: Kok.
- Barnard, A C 1981. *Die Erediens*. Pretoria: N G Kerkboekhandel.
- Barnard, A C 1982. *Die diens van barmhartigheid in Skrif en praktyk*. Pretoria: N G Kerkboekhandel.
- Barr, J [1966] 1982. *Old and New in Interpretation: A study of the Two Testaments*. Reprint. London: SCM.
- Barr, J 1973. *The Bible in the Modern World*. London: SCM.
- Barr, J 1992. *The Garden of Eden and the Hope of Immortality*. Minneapolis: Fortress Press.
- Barth, K 1935. *Evangelium und Gesetz, Theol. Existenz Heute*, no. 32, München. ET 'Gospel and Law', in *God, Grace and Gospel*, 1959:1-27. London.
- Barton, J 1984. *Reading The Old Testament: Method in Biblical Study*. London: Darton, Longman and Todd.
- Barton, J 1988. *People Of The Book? The Authority of the Bible in Christianity*. London: SPCK
- Barton, J 1990. *Love Unknown: Meditations on the death and resurrection of Jesus*. London: SPCK.
- Barton, J 1991. *What is The Bible?* London: SPCK.
- Baumgärtel, F 1952. *Verheissung Zur Frage des Evangelischen Verständnisses des Alte Testaments*. Gütersloh.
- Becker, J 1980. *Messianic Expectation in the Old Testament*, tr by Green. Edinburgh: T&T Clark.
- Berkhof, H 1986. *Christian Faith. An Introduction to the study of the Faith*, tr by Woudstra. Grand Rapids, Michigan: Eerdmans.
- Booy, G M 1996. *Jesaja 52:13-53:12. Voorspelling of trooswoord? Skrif en Kerk* 17(1):1-14.
- Bos, R 1992. *Identificatie-mogelijkheden in preken uit het Oude Testament*. Kampen: Kok.
- Bos, R 1998a. *De Plaats van het Oude Testament in de Christelike Prediking. Ongepubliseerde manuskrip*.
- Bos, R 1998b. *De HEER is Israëls God. Ongepubliseerde manuskrip*.
- Bosch, David J 1979. *Heil vir die wêreld. Die Christelike Sending in Teologiese Perspektief*. Pretoria: N G Kerkboekhandel.
- Bosman, H L 1986. *Die ontstaan en verstaan van die Ou Testament*, in Deist, F E, Vorster W S (red), *Woorde wat vêr kom. Die literatuur van die Ou Testament*. Kaapstad: Tafelberg-Uitgewers
- Bosman, H L, Loader J A (red) 1987. *Vertellers van die Ou Testament*. Kaapstad: Tafelberg-Uitgewers.

- Botterweck, G J, Ringgren, H 1975. *Theological Dictionary of the Old Testament, Vol. 2*. Grand Rapids, Michigan: Eerdmans.
- Braulik, G 1995. Christologisches Verständnis der Psalmen-Schon im Alten Testament? *Christologie der Liturgie-Quaestiones Disputatae*, Band 159:57-86.
- Bright, J [1967] 1989. *The Authority of the Old Testament*. Reprint. Grand Rapids, Michigan: Baker Book House.
- Britz, E C 1985. Poësie: Semantiek van die poësie, in Cloete, T T, Botha, E, Malan, C (red), *Gids by die Literatuurstudie* (Haum-Literêr - Gidsreeks nr. 1). Pretoria: Haum.
- Brotzman, Ellis R 1994. *Old Testament Textual Criticism. A Practical Introduction*. Grand Rapids, Michigan: Baker Book House.
- Browning, Don S 1991. *A Fundamental Practical Theology: Descriptive and Strategic Proposals*. Philadelphia: Fortress Press.
- Brueggemann, W 1988. *Israel's Praise: Doxology against Idolatry and Ideology*. Philadelphia: Fortress Press.
- Bultmann, R 1964. The Significance of the Old Testament for Christian Faith, in Anderson, B W (ed), *The Old Testament and Christian Faith*. New York: Harper & Row.
- Burden, J J 1986. Poëtiese tekste, in Deist, F E, Vorster W S (red), *Woorde wat vër kom. Die literatuur van die Ou Testament*. Kaapstad: Tafelberg-Uitgewers
- Burden, J J 1988. Respons: Verbondsbekering: 'n geloofs- en teologiese blik op die Ou Testament, in Borchardt, C F A (red), *Wedergeboorte en Bekering in Verbondsperspektief*. Pretoria: NGK-Boekhandel.
- Burden, J J, Prinsloo, W S (red) 1987. *Tweegesprek met God*. Kaapstad: Tafelberg-Uitgewers.
- Burger, Coenie 1999. *Gemeentes in die Kragveld van die Gees. Oor die unieke identiteit, taak en bediening van die kerk van Christus*. Stellenbosch: BUVTON.
- Buttrick, D 1987. *Homiletic: Moves and Structures*. Philadelphia: Fortress Press.
- Bybel. 1986. *Die Bybel: nuwe vertaling*. Kaapstad: Bybelgenootskap van Suid-Afrika.
- Campell, E T 1996. The friend we have in Yahweh, in Long, T G, Farley, E (ed), *Preaching as a theological Task*. Louisville: John Knox Press.
- Carroll, Robert P 1991. *Wolf in the Sheepfold. The Bible as a Problem for Christianity*. London: SPCK.
- Childs, B S 1970. *Biblical Theology in crisis*. Philadelphia: Westminster.
- Childs, B S 1979. *Introduction to the Old Testament Scripture*. London: SCM.
- Childs, B S 1993. *Biblical Theology of the Old and New Testaments: Theological reflections on the Christian Bible*. Minneapolis: Fortress Press.
- Cilliers, J 1996. *Die uitwissing van God op die kansel: Ontstellende bevindinge oor Suid-Afrikaanse prediking*. Kaapstad: Lux Verbi.
- Clements, R E 1978. *Old Testament Theology. A Fresh Approach*. London: Marshall, Morgan & Scott.
- Cloete, T T 1985. Poësie: Bou, in Cloete, T T, Botha, E, Malan, C (red), *Gids by die Literatuurstudie* (Haum-Literêr - Gidsreeks nr. 1). Pretoria: Haum.
- Cloete, T T 1992. *Literêre terme en teorieë*. Pretoria: HAUM-Literêr.
- Cloete, T T, Botha, E & Malan, C (red) 1985. *Gids by die literatuurstudie* (HAUM-Literêr-Gidsreeks nr. 1). Pretoria: Haum.
- Coetzee, J C 1988. Die Heilige Gees in die Prediking van Paulus, in Du Toit, A B (red), *Handleiding by die Nuwe Testament, Band V. Die Pauliniese Briewe: Inleiding en Teologie*. Pretoria: N G Kerkboekhandel.

- Combrink, H J B 1979. Die vervulling van die Ou Testament in die Matteusevangelie, in Odendaal, D H, Müller, B A, Combrink, H J B (red), *Die Ou Testament Vandag: Huldigingsbundel opgedra aan prof P A Verhoef*. Kaapstad: NG Kerk-Uitgewers.
- Craddock, F B 1996. The Gospel of God, in Long, T G, Farley, E (ed), *Preaching as a theological Task*. Louisville: John Knox Press.
- Crafford, D 1996. Tradisionele godsdienste in Afrika, in Meiring, P (red), *Suid-Afrika: Land van baie godsdienste*. Pretoria: Kagiso Uitgewers.
- Crenshaw, J 1981. *Old Testament Wisdom: An Introduction*. Atlanta, Georgia: John Knox Press.
- Crenshaw, J 1992. S.v. Proverbs, Book of. *Anchor Bible Dictionary, vol. 5*. New York: Doubleday.
- Crenshaw, J 1992b. S.v. Job, Book of. *Anchor Bible Dictionary, vol. 3*. New York: Doubleday.
- Cullmann, O 1962. *Christ and Time*. London: SCM.
- Deist, F E 1985. *Waarom, God? Kantaantekeninge by lyding*. Roodepoort: CUM.
- Deist, F E 1986a. Die skrywer, sy teks en sy gehoor, in Deist, F E, Vorster W S (red), *Woorde wat vêr kom. Die literatuur van die Ou Testament*. Kaapstad: Tafelberg-Uitgewers.
- Deist, F E 1986b. Verteltekste, in Deist, F E, Vorster W S (red), *Woorde wat vêr kom. Die literatuur van die Ou Testament*. Kaapstad: Tafelberg-Uitgewers.
- Deist, F E 1986c. Tekste met 'n regspeerspektief, in Deist, F E, Vorster W S (red), *Woorde wat vêr kom. Die literatuur van die Ou Testament*. Kaapstad: Tafelberg-Uitgewers.
- Deist, F E 1988. *Witnesses to the Old Testament: Introducing Old Testament textual criticism. The Literature of the Old Testament 5*. Pretoria: NGK-Boekhandel.
- Deist, F E 1991. Objektiewe Skrifuitleg? Kantaantekeninge by Skrifuitleg in die NGK 1930-1990. *HTS* 47/2:367-385.
- Deist, F E, Burden, J J 1980. *'n ABC van Bybeluitleg*. Pretoria: Van Schaik.
- Deist, F E, Le Roux J H (red) 1987. *Rewolusie en Reïnterpretasie*. Kaapstad: Tafelberg-Uitgewers.
- Deist, F E, Vorster W S (red) 1986. *Woorde wat vêr kom. Die literatuur van die Ou Testament*. Kaapstad: Tafelberg-Uitgewers.
- Dekker, G 1987. *Godsdienst en samenleving. Inleiding tot de studie van de godsdienst-sociologie*. Kampen: Kok.
- De Klerk, B J 1999. Skuldbelydenis en Versoening as Kommunikatiewe Handeling in die Liturgie van die Samekoms en van die Lewe. *Praktiese Teologie in Suid-Afrika* 14(1):23-45.
- De Klerk, J J 1977. *Prediking*. Pretoria: N G Kerkboekhandel.
- De Klerk, J J 1990. *Die diens van Barmhartigheid en die Nederduitse gereformeerde Kerk*. Kaapstad: N G Kerk-Uitgewers.
- De Moor, J C 1990. *The rise of Yahwism: The roots of Israelite monotheism*. Leuven: University Press.
- Den Heyer, C J 1983. *De Messiaanse Weg: Messiaanse verwachtingen in het Oude Testament en de vroeg-joodse traditie*. Kampen: Kok.
- Den Heyer, C J 1986. *De Messiaanse Weg: Jezus van Nazaret*. Kampen: Kok.
- Den Heyer, C J 1991. *De Messiaanse Weg: De Christologie van het Nieuwe Testament*. Kampen: Kok.
- De Vaux, R 1988. *Ancient Israel. Its Life and Institutions*, tr by J Mc Hugh. London: Longman & Todd.

- Dingemans, G D J 1991. *Als Hoorder Onder De Hoorders: Hemeneutische Homiletiek*. Kampen: Kok.
- Dingemans, G D J 1996a. *Manieren van doen: Inleiding tot de studie van de praktische theologie*. Kampen: Kok.
- Dingemans, G D J 1996b. Preken in een postmoderne konteks, in Nel, M (red), *Prediking. Kommunikasie in Konteks*. Pretoria: Makro Boeke.
- Dingemans, G 1998. Eenheid en verscheidenheid. Vijf ecclesiologische modellen, in Heitink, G, Van de Meent, J, Stoppels, S (red), *Een Gezamenlijke Trecktocht. Meedenken met Jan Hendriks over gemeenteopbouw*. Kampen: Kok.
- Dohmen, Christoph 1998. *Die Bibel und ihre Auslegung*. München: Beck.
- Dunn, James D G 1998. *The Theology of Paul the Apostle*. Grand Rapids, Michigan: Eerdmans.
- Durand, J J F 1976. *Die Lewende God*. Pretoria: N G Kerkboekhandel.
- Dwyer, H F 1996. Prediking en die ontwikkeling van 'n kritiese bewussyn, in Nel, M (red), *Prediking. Kommunikasie in Konteks*. Pretoria: Makro Boeke.
- Ellis, E E 1977. How the New Testament uses the Old, in Marshall, I H (ed), *New Testament Interpretation*. Exeter: Paternoster Press.
- Ellis, E E 1988. The Old Testament Canon in the Early Church en *idem*, *Biblical Interpretation in the New Testament Church*, in Mulder, M J (ed), *Mikra, Text, Translation, Reading and Interpretation of the Hebrew Bible in Ancient Judaism and Early Christianity*. Philadelphia: Fortress Press.
- Ellis, E E [1957] 1991. *Paul's Use of the Old Testament*. Reprint. Grand Rapids, Michigan: Baker Book House.
- Evans, C A 1992. S.v. Typology. *Dictionary of Jesus and the Gospels*. Leicester: Intervarsity Press.
- Eybers, I H 1978. *Gods Woord in Mensetaal, Deel iii*. Durban: Butterworths.
- Fawcett, T 1970. *The Symbolic Language of Religion: An Introductory Study*. London: SCM.
- Fohrer, G 1976. *Exegese des Alten Testaments: Einführung in die Methodik*. Heidelberg: Quelle & Meyer.
- Gese, H 1974. *Vom Sinai zum Zion. Alttestamentliche Beiträge zur Biblischen Theologie*. München: Kaiser Verlag.
- Gese, H 1981. Development of Biblical Theology. *Horizons in Biblical Theology* 3, 23-58. *Gids by die Literatuurstudie*, 1985. Cloete, T T, Botha, E, Malan, C (red), *Haum-Literêr-Gidsreeks nr 1*. Pretoria: Haum.
- Goppelt, L 1982a. *Typos: The Typological Interpretation of the Old Testament in the New*, tr by Madvig. Grand Rapids, Michigan: Eerdmans.
- Goppelt, L 1982b. *Theology of the New Testament*, tr by Alsup. Grand Rapids, Michigan: Eerdmans.
- Gous, I G P 1993. Old Testament theology of reconstruction: socio-cultural anthropology, Old Testament and changing South Africa. *Old Testament Essays* 6(2):175-189.
- Gowan, D E 1980. *Reclaiming the Old Testament for the Christian Pulpit*. Edinburgh: T&T. Clark.
- Gowan, D E 1988. *From Eden to Babel: A Commentary on the Book of Genesis 1-11*. Grand Rapids, Michigan: Eerdmans.
- Gräbe, I 1984. Kommunikasie-middele in die poësie. *SAVAL Kongresreferate iv*, 137-171.
- Gräbe, I 1985. *Algemene Literatuurwetenskap: Studiegids 1 vir ALW 202-K* (Die struktuur van narratiewe, dramatiese en liriese tekste). Pretoria: UNISA.
- Greidanus, S 1988. *The Mordern Preacher and the Ancient Text*. Inter-Varsity Press: Leicester.

- Gunneweg, A H J 1978. *Understanding the Old Testament*, tr by Bowden. London: SCM.
- Gunton, Colin E 1991. *The Promise of Trinitarian Theology*. Edinburgh: T&T Clark.
- Guthrie, D 1970. *New Testament Introduction*. 3rd ed. Illinois: Tyndale Press.
- Guthrie, D 1981. *New Testament Theology*. London: Inter-Varsity Press.
- Guthrie, S E 1993. *Faces in the Clouds: A New Theory of Religion*. Oxford: Oxford Press.
- Hanson, A T 1983. *The living utterances of God. The New Testament exegesis of the old*. London: Darton, Longman and Todd.
- Hasel, G F [1972] 1989. *Old Testament Theology: Basic Issues in the Current Debate*. Revised edition. Grand rapids, Michigan: Eerdmans.
- Hefner, P 1988. Theology's truth and scientific formulation, in Mouton, J, Van Aarde, A G, Vorster, W S (ed), *Paradigms and Progress in Theology: HSRC Studies in Research Methodology*. Pretoria: HSRC.
- Heitink, G 1993. *Praktische Theologie: geschiedenis - theorie - handelingsvelden*. Kampen: Kok.
- Heitink, G 1998. *Pastorale zorg: theologie – differentiatie - praktijk*. Kampen: Kok.
- Heitink, G 1999. Geloven in de stad van die mens. *Skrif en Kerk* 20(1): 66-78.
- Helberg, J L 1994. *Die Boek Daniël: Die heerskappy behoort aan God*. Skrifuitleg vir Bybelstudent en Gemeente. Kaapstad: N G Kerk-Uitgewers.
- Hendriks, J 1995. *Terug naar de kern. Vernieuwing van de gemeente en de rol van de kerkeraad*. Kampen: Kok.
- Hendriks, J 1996. *Een vitale en aantrekkelijke gemeente. Model en metode van gemeenteopbouw*. Kampen: Kok.
- Hendriks, Jurgens 1992. *Strategiese Beplanning in die Gemeente. Die Beginsels en Praktyk van Gemeentevernuwing*. Goodwood, Kaap: Nasionale Boekdrukkery.
- Herrmann, S [1975] 1981. *A History of Israel in Old Testament Times*, tr by Bowden. Revised ed. London: SCM.
- Heyns, J A 1981. *Die Mens. Bybelse en Buite-Bybelse Mensbeskouinge*. Bloemfontein: Sacum.
- Heyns, J A 1982. *Teologiese Etiek Deel 1*. Pretoria: N G Kerkboekhandel.
- Heyns, J A 1992. *Inleiding tot die Dogmatiek aan die hand van die Nederlandse Geloofsbelydenis*. Halfway House: N G Kerkboekhandel.
- Hogehaven, J 1987. *Problems and Prospects of Old Testament Theology*. Sheffield: JSOT Press.
- Hugo, D J 1985. Poësie: Klank, in Cloete, T T, Botha, E, Malan, C (red), *Gids by die Literatuurstudie* (Haum-Literêr - Gidsreeks nr. 1). Pretoria: Haum.
- Immink, F G 1998. Een dubbele beweging, in Oskamp, P, Schuman, N (red), *De weg van de liturgie*. Zoetermeer: Meinema.
- Jagersma, H 1982. *A History of Israel in the Old Testament Period*, tr by Bowden. London: SCM.
- Janowski, B 1998. Der eine Gott der beiden Testamente. *Zeitschrift für Theologie und Kirche* 95(1):1-36.
- Jodock, D 1989. *The Church's Bible. Its Contemporary Authority*. Minneapolis: Fortress Press.
- Jonker, W D 1981. *Die Gees van Christus*. Pretoria: NG Kerkboekhandel.
- Jonker, W D 1983. *Christus, Die Middelaar*. Pretoria: N G Kerkboekhandel.
- Jonker, W D 1994. *Bevrydende waarheid. Die karakter van die gereformeerde belydenis*. Wellington: Hugenate-Uitgewers.
- Josuttis, M 1991. *Der Weg in das Leben. Ein Einführung in den Gottesdienst*. München: Kaiser Verlag.

- Kelsey, D H 1975. *The uses of Scripture in recent Theology*. Philadelphia: Fortress.
- Klauck, H-J 1999. Accuser, Judge and Paraclete - On conscience in Philo of Alexandria. *Skrif en Kerk* 20(1): 107-118.
- Koch, K 1982. *The Prophets, Volume One: The Assyrian Period*, tr by Kohl. London: SCM.
- Koch, K 1983. *The Prophets, Volume Two: The Babylonian and Persian Periods*, tr by Kohl. London: SCM.
- König, A 1975. *Hier is Ek: Gelowig nagedink oor God, deel 1*. Pretoria: NGK-Boekhandel.
- Kuhn, T S 1970. *The structure of scientific revolutions*, 2nd ed. Chicago: University of Chicago.
- Kuitert, H M 1962. *De mensvormigheid Gods*. Kampen: Kok.
- Kuitert, H M 1967. *Gott in Menschengestalt*. CHR. Kaiser Verlag München.
- Kümmel, W G 1973. *The Theology of the New Testament*, tr by John E Steely. London: SCM
- Lategan, B C 1987. Inleidende opmerkings oor resepsieteorie en die uitleg van die Bybelse materiaal. *NGTT* 28:112-118.
- Le Roux, J H 1986. Tekste met 'n profetiese perspektief, in Deist, F E, Vorster W S (red), *Woorde wat vër kom. Die literatuur van die Ou Testament*. Kaapstad: Tafelberg-Uitgewers.
- Le Roux, J H 1988. Verbondsbekering in die Ou Testament, in Borchardt, C F A (red), *Wedergeboorte en Bekering in Verbondsperspektief*. Pretoria: NGK-Boekhandel.
- Le Roux, J H 1991. *Die Wysheidsliteratuur*. Ou Testament klasaantekeninge. Dept. Ou Testament, Universiteit van Pretoria.
- Link, H-G 1988. *One God, One Lord, One Spirit. On the Explication of the Apostolic Faith Today*. Geneva: WCC Publication.
- Loader, J A 1978. Gedagtes oor gekontroleerde eksegesi. *HTS* 34:1-40.
- Loader, J A 1984. *Prediker. Een praktiese bijbelverklaring*. Kampen: Kok.
- Loader, J A 1986. Tekste met 'n wysheidsperspektief, in Deist, F E (red), Vorster, W S (red), *Woorde wat vër kom*. Kaapstad: Tafelberg-Uitgewers.
- Loader, J A 1987. Die boek Job, in Burden, J J, en Prinsloo, W S (red), *Tweegesprek met God. Die literatuur van die Ou Testament, Deel 3*. Kaapstad: Tafelberg-Uitgewers.
- Loader, J A 1992. Seeing God with natural eyes: On Job and nature. *Old Testament Essays* 5(3), 346-360.
- Long, B O 1997. Letting rival gods be rivals: Biblical Theology in a Post-modern Age, in Sun, T C, Eades, K L (ed), *Problems in Biblical Theology. Essays in Honor of Rolf Knierim*. Grand Rapids, Michigan: Eerdmans.
- Long, T G 1989. *Preaching and the literary forms of the Bible*. Philadelphia: Fortress Press.
- Longenecker, R N 1987. Three Ways of Understanding Relations between the Testaments - Historically and Today, in Hawthorne, G F, Betz, O (ed), *Tradition and Interpretation in the New Testament*. Grand Rapids, Michigan: Eerdmans.
- Louw, D J 1979. Hóóp-volle perspektiewe vir die pastoraat aan die lydende vanuit die boek Job, in Odendaal, D H, Müller, B A, Combrink, H J B (red), *Die Ou Testament Vandag: Huldigingsbundel opgedra aan prof P A Verhoef*. Kaapstad: NG Kerk-Uitgewers.
- Louw, D J 1982. Tweede lydenssondag: Job 33:23-30, in Burger C W, Müller B A, en Smit D J (red), *Woord teen die Lig 2. Riglyne vir lydensprediking*. N G Kerk-Uitgewers: Kaapstad.
- Louw, D J 1996. Skrifgebruik in die pastorale gesprek en beraad: 'n organiese model, in Nel, M (red), *Prediking. Kommunikasie in Konteks*. Pretoria: Makro Boeke.

- Malan, Charles 1985. Die literatuurwetenskap: aard, terreine en metodes, in Cloete, T T, Botha, E, Malan, C (red), *Gids by die Literatuurstudie* (Haum-Literêr - Gidsreeks nr. 1). Pretoria: Haum.
- Marshall, I H [1976] 1985. *The Origins of New Testament Christology*, Reprint. Leicester: Inter-Varsity Press.
- Martens, E A 1997. Yahweh's Compassion and Ecotheology, in Sun, TC, Eades, K L (ed), *Problems in Biblical Theology. Essays in Honor of Rolf Knierim*. Grand Rapids, Michigan: Eerdmans.
- Meiring, PG J 1996. Judaïsme: Daar is net één God, in Meiring, P (red), *Suid-Afrika: Land van baie godsdienste*. Pretoria: Kagiso Uitgewers.
- Miller, J M 1976. *The Old Testament and the Historian*. Philadelphia: Fortress Press.
- Mc Kane, W 1970. *Proverbs. Old Testament Library*. London: SCM.
- Morgan, J 1977. Religion and culture as meaning systems: a dialogue between Geertz and Tillich. *Journal of Religion* 57:363-375.
- Mouton, J, Marais, H C 1989 (red). *Metodologie van die Geesteswetenskappe: Basiese begrippe*. Pretoria: RGN.
- Mouton, J, Van Aarde, A G, Vorster, W S 1988 (ed). *Paradigms and Progress in Theology: HSRC Studies in Research Methodology*. Pretoria: HSRC.
- Müller, J C 1991. African Contextual Pastoral Theology. *Scriptura* 39:77-88.
- Müller, J C 1993. Die Gebruik van Rituele in die Pastoraat. *Praktiese Teologie in S.A.* 8(1):1-13.
- Murphy, R E 1992. S.v. Wisdom in the Old Testament. *Anchor Bible Dictionary, vol. 6*. New York: Doubleday.
- Naude, J J 1996. Islam: algehele oorgawe aan God, in Meiring, P (red), *Suid-Afrika: Land van baie godsdienste*. Pretoria: Kagiso Uitgewers.
- Nel, Malan 1994. *Gemeentebou*. Halfway House: Orion.
- Nell, I A 1996. *'n Prakties-teologiese ondersoek na die vormgewing van die preek*. DD-Proefskrif, Universiteit van Pretoria.
- Nicol, W 1994. *'n Christelike lewensstyl in 'n gesekulariseerde (post-moderne) samelewing - 'n etiese perspektief*. Lesing aangebied tydens predikante-konferensie by Teologiese Fakulteit, Universiteit van Pretoria.
- Oberholzer, J P 1988. Die weergawe van die Godsnaam met "Here" in die Nuwe Afrikaanse Vertaling, in Prinsloo, W S, Vosloo, W (red), *In Mensetaal oor God se Woord*. Kaapstad: Lux Verbi.
- Odendaal, D H 1979. Die blywende betekenis van die Ou Testament vir die kerk, in Odendaal, D H, Müller, B A, Combrink, H J B (red), *Die Ou Testament: Huldigingsbundel opgedra aan prof P A Verhoef*. Kaapstad: NG Kerk-Uitgewers.
- Odendaal, D H 1982. Sewende Lydensondag: Jes 52:13-53:12, in Burger, C W, Müller, B A, Smit, D J (red), *Riglyne vir Lydensprediking: Woord teen die Lig 2*. Kaapstad: N G Kerk-Uitgewers.
- Ohlhoff, H 1985. Hoofbenaderings in die literatuurstudie, in Cloete, T T, Botha, E & Malan, C (red), *Gids by literatuurstudie nr.1:31-64*. Pretoria: Haum.
- Oosthuizen, G C 1977. *Godsdienste van die wêreld*. Pretoria: N G Kerkboekhandel.
- Oskamp, P en Schuman N, 1998. *De weg van de liturgie. Tradities, achtergronden, praktijk*. Zoetermeer: Meinema.
- Parrinder, G 1969. *Africa's Three Religions*. London: Sheldon Press.
- The Pentateuch and Haftorahs. Hebrew text, English translation and commentary*. 2nd ed, 1960. London: Soncino Press.

- Peterson, E H [1980] 1992. *Five Smooth Stones for Pastoral Work*. Reprint. Grand Rapids, Michigan: Eerdmans.
- Petzer, J H 1990. Die teks van die Nuwe Testament: 'n Inleiding vir die basiese aspekte van die teorie en praktyk van tekskritiek van die Nuwe Testament. *HTS Supplementum Reeks 2*. Universiteit van Pretoria: Fakulteit Teologie (Afd A).
- Pieterse, H J C 1979. *Skrifverstaan en Prediking*. Pretoria: NG Kerkboekhandel.
- Pieterse, H J C 1988. *Die Woord in die werklikheid: 'n Teologie van die prediking*. Pretoria: NG-Kerkboekhandel.
- Pieterse, H J C 1993. *Praktiese Teologie as Kommunikatiewe Handelingssteorie*. Pretoria: RGN.
- Pieterse, H J C 1998. Die rol van rituele en simbole in die identiteitsvorming van 'n geloofsgemeenskap - 'n Gereformeerde perspektief. *Skrif en Kerk 19(2)*:342-348.
- Pieterse, H J C, Theron, J P J 1994. Die begeleiding van Afrikaanssprekende kerklidmate deur die prediking in die staatkundige oorgangsproses. *Praktiese Teologie in Suid-Afrika 9(2)*:141-154.
- Poensgen, H 1990. Was macht die christliche Predigt aus dem Alten Testament, in Zerfass, R, Poensgen, H (Hrsg), *Die vergessene Wurzel: Das Alte Testament in der Predigt der Kirchen*. Würzburg: Echter.
- Preuss, H D 1984. *Das Alte Testament in christlicher Predigt*. Kohlhammer: Stuttgart.
- Prinsloo, W S 1979a. Aktuele Prediking uit die Ou Testament: Die Boek Amos, in De Klerk, J J (red), *Aktuele Prediking*. Pretoria: NG-Kerkboekhandel.
- Prinsloo, W S 1979b. Die metodiek van eksegeese: 'n Diskussie. *NGTT xx*:201-210.
- Prinsloo, W S 1982. *Die Boek Rut*. Kaapstad: N G Kerk-Uitgewers.
- Prinsloo, W S 1986. 'Aanhalings' van die Ou Testament deur die Nuwe Testament: Hosea 11:1/Matteus 2:15. *HTS 42/2*:378-385.
- Prinsloo, W S 1987. Ou Testament Teologie Vandag, in Prinsloo, W S, Vosloo, W (red), *Ou Testament Teologie: Gister Vandag en Môre*. Pretoria: NGK-Boekhandel.
- Prinsloo, W S 1987b. Die boek Jesaja, in Burden, J J, en Prinsloo W S, (red), *Tweegesprek met God. Die literatuur van die Ou Testament, Deel 3*. Kaapstad: Tafelberg-Uitgewers.
- Prinsloo, W S [1984] 1988. *Van Kateder tot Kansel: 'n Eksegetiese verkenning van enkele Psalms*. Herdruk. Pretoria: N G Kerkboekhandel.
- Prinsloo, W S 1989. "As die Here die huis nie bou nie ...", in Vos, C J A, Müller, J C (red), *Geboorte en kindwees*. Pretoria: Orion.
- Prinsloo, W S 1990. Oor eksegetiese metodes en nog wat: 'n Gesprek. *HTS 46*:144-152.
- Prinsloo, W S 1991. *Die Psalms leef*. Halfway House: N G Kerkboekhandel
- Prinsloo, W S 1992. *Die metodiek van eksegeese. Klasaantekeninge*. Dept. Ou Testament, Universiteit van Pretoria.
- Prinsloo, W S 1994. *Hermeneutiek-klasaantekeninge*. Dept. Ou Testament, Universiteit van Pretoria.
- Prinsloo, W S 1995. Die verhouding tussen die Ou Testament en die Nuwe Testament, in Vos, C J A (red), *Die Blye Tyding: Homiletiek uit 'n hermeneuties-kommunikatiewe perspektief*. Pretoria: RGN.
- Prinsloo, W S, Vosloo, W (red) 1987. *Ou Testament Teologie: Gister Vandag en Môre*. Pretoria: NGK-Boekhandel.
- Purper en Flenterlap. Rykdom en armoede in die Ou Testament*. 1991. Bosman, H L, Gous, I G P, Spangenberg, I J J (red). Pretoria: Van Schaik.
- Ramshaw, E 1987. *Ritual and Pastoral Care*. Philadelphia: Fortress Press.

- Raubenheimer, O 1989. Hoe 'n kind grootword, in Vos, C J A, Müller, J C (red), *Geboorte en kindwees*. Pretoria: Orion.
- Rendtorff, R 1997. Approaches to Old Testament Theology, in Sun, TC, Eades, K L (ed), *Problems in Biblical Theology. Essays in Honour of Rolf Knierim*. Grand Rapids, Michigan: Eerdmans.
- Reventlow, H G 1985. *Problems of Old Testament Theology in the Twentieth Century*, tr by Bowden. London: SCM.
- Reventlow, H G 1986. *Problems of Biblical Theology in the Twentieth Century*, tr by Bowden. London: SCM.
- Reymond, Robert L 1988. *Preach the Word!* Edinburgh: Rutherford House Books.
- Ricoeur, P 1975. Biblical Hermeneutics. *Semeia* (4):29-145.
- Ricoeur, P 1976. *Interpretation Theory: Discourse and the surplus of meaning*. Texas: The Texas Christian University Press.
- Ricoeur, P 1978. *The rule of Metaphor. Multi-disciplinary studies of the creation of meaning in language*. London: SCM.
- Ricoeur, P 1987. Erzählung, Metapher und Interpretationstheorie. *Zeitschrift für Theologie und Kirche*, herausgegeben von E Jüngel, 232-253.
- Rowland, C 1982. *The Open Heaven: A Study of Apocalyptic in Judaism and Early Christianity*. London: SPCK.
- Septuagint with Apocryphia* [1851] 1991. Greek and English. Reprint. Grand Rapids, Michigan: Zondervan Publishing House.
- Scheffler, E H 1983. Die verhouding tussen die Ou en Nuwe Testament. *Theologia Evangelica* 16:38-52.
- Scheffler, E H 1998. Verskillende boodskappe vir verskillende kontekste: Die literatuur van die ballingskap (597-539 v C). *Skrif en Kerk* 19(2):349-372.
- Schuman, N A 1998a. De Psalm, in Oskamp, P en Schuman, N (red), *De weg van de liturgie. Tradities, achtergronden en praktijk*. Zoetermeer: Meinema.
- Schuman, N A 1998b. "... Die weet gehad heeft en geen weet gehad." *Skrif en Kerk* 19(2): 373-380.
- Scullion, J J 1992. S.v. God (OT). *Anchor Bible Dictionary, vol. 2*. New York: Doubleday.
- Smit, D J 1987. Hoe verstaan ons wat ons lees? 'n Dink- en werkboek oor die hermeneutiek vir predikers en studente, in Burger C W, Müller B A, en Smit D J (red), *Woord teen die Lig B/1*. N G Kerk-Uitgewers: Kaapstad.
- Snyman, S D 1986. Die prediking van die Ou Testament in die bedeling na Christus. *Fax Theologica* 6(1):1-32.
- Snyman, S D 1987. Die verhouding tussen Ou Testament Teologie en Ou Testament Eksegese, in Prinsloo, W S, Vosloo, W (red), *Ou Testament Teologie: Gister Vandag en Môre*. Pretoria: NGK-Boekhandel.
- Snyman, S D 1988. Die verhouding tussen Ou en Nuwe Testament by Gerhard von Rad, in Prinsloo, W S, Vosloo, W (red), *In Mensetaal oor God se Woord*. Kaapstad: Lux Verbi.
- Söding, Thomas 1998. *Wege der Schriftauslegung. Methodenbuch zum Neuen Testament*. Freiburg: Herder.
- Spriggs, D G 1974. *Two Old Testament Theologies: A comparative evaluation of the contributions of Eichrodt and von Rad to our understanding of the nature of Old Testament Theology*. Napierville: Allenson.

- Steck, O H 1995. *Old Testament Exegesis: A Guide to the Methodology*, tr by J D Nogalski. Atlanta, Georgia: Scholars Press.
- Steyn, G J 1997. Enkele opmerkings oor Christologiese Skrifinterpretasie as hermeneutiese sleutel van die Nuwe-Testamentiese skrywers. *Skrif en Kerk* 18(1):146-153.
- Strydom, W M Louwrens 1994. "Sing nuwe sange, nuutgebore." *Liturgie en Lied*. Bloemfontein: Dept. Musiek (Afdeling Kerkmusiek), Universiteit van die Oranje-Vrystaat.
- Suid-Afrika: Land van baie godsdienste*. 1996. Meiring, P (red). Pretoria: Kagiso Uitgewers.
- Terrien, S 1978. *The Elusive Presence: The Heart of Biblical Theology*. London: Harper & Row.
- Thirion, W G 1996. 'n Eksegeties-hermeneutiese ondersoek van die Jona-gegewens in Matteus 12:38 vv. BD-Skripsie, Universiteit van Pretoria.
- Thirion, W G 1996b. *Jes 52:13-53:12. Ongepubliseerde manuskrip*. Pretoria.
- Thirion, W G 1997. 'n Eksegeties-hermeneutiese ondersoek van die Jona-gegewens in Matteus 12:38 vv. *Skrif en Kerk* 18(1):154-175.
- Thirion, W G 1997b. *Ps 130. 'n Basisteorie vir gemeentebou*. Intreepreek: NGK Riebeeckpark, Kemptonpark.
- Thirion, W G 1997c. *2 Sam 6:11-20. 'n Ete met 'n verantwoordelikheid*. Nagmaalvieringe: NGK Riebeeckpark, Kemptonpark.
- Thirion, W G 1997d. *Rut se verhaal. Ongepubliseerde manuskrip*. Pretoria.
- Thirion, W G 1997e. *Jesaja 5:1-7. Suur druiwe laat God frons. Ongepubliseerde manuskrip*. Pretoria.
- Thirion, W G 1998. *Job se verhaal. Ongepubliseerde manuskrip*. Pretoria.
- Thirion, W G 1999. *Gen 22:1-14a, 19. Ongepubliseerde manuskrip*. Pretoria.
- Thiselton, A C 1980. *The Two Horizons*. Exeter: Paternoster.
- Trible, P 1992. S.v. Ruth, Book of. *Anchor Bible Dictionary*, vol. 5. New York: Doubleday.
- Van Aarde, A G 1982. *God met Ons: Dié Teologiese perspektief van die Matteusevangelie*. DD-Proefskrif, Fakulteit Teologie (Afd A). Pretoria: UP.
- Van Aarde, A G 1988. Historical criticism and holism: Heading toward a new paradigm?, in Mouton, J, Van Aarde, A G, Vorster, W S (ed), *Paradigms and Progress in Theology: HSRC Studies in Research Methodology*. Pretoria:HSRC.
- Van Coller, H P 1985. Prosa: Die semantiese aspek, in Cloete, T T, Botha, E, Malan, C (red), *Gids by die Literatuurstudie* (Haum-Literêr - Gidsreeks nr. 1). Pretoria: Haum.
- Van der Toorn, K 1996. *Family Religion in Babylonia, Syria and Israel: Continuity and Change in the Forms of Religious Life*. Leiden: Brill.
- Van der Ven, J A 1990. *Entwurf einer empirischen Theologie*. Kampen: Kok.
- Van der Ven, J A 1993. *Practical Theology: An Empirical Approach*. Kampen: Pharos.
- Van der Ven, J A 1994. Empirical Methodology in Practical Theology: Why and How? *Praktiese Teologie in Suid-Afrika* 9:29-44.
- Van der Watt, J G 1988. Wedergeboorte en bekering in die Nuwe Testament, in Borchardt, C F A (red), *Wedergeboorte en Bekering in Verbondsperspektief*. Pretoria: NGK-Boekhandel.
- Van der Watt, J G 1989. Die verhouding tussen die Ou en Nuwe Testament heilshistories oorweeg. *Skrif en Kerk* 10(1):61-79.
- Van Heerden, W 1991. Profete en profitymakers: Profetiese perspektiewe op rykdom en armoede, in Bosman, H L, Gous, I G P, Spangenberg, I J J (red), *Purper en Flenterlap. Rykdom en armoede in die Ou Testament*. Pretoria: Van Schaik.

- Van Huyssteen, W 1986. *Teologie à Kritiese geloofs-verantwoording: Teorievorming in die Sistematiese Teologie*. Pretoria: RGN.
- Van Huyssteen, J W 1998. Postfoundationalism in Theology and Science, in Gregersen, N H, Van Huyssteen, J W (ed), *Rethinking Theology and Science: Six models for the current dialogue*. Grand Rapids: Eerdmans.
- Van Zyl, A H 1970. Die verhouding van die Ou en Nuwe Testament, in Jonker, W D (red), *Hermeneutica*. Pretoria: NGK-Boekhandel.
- Van Zyl, A H 1976. *Die Ou Testament: Net Een Boek. 'n Kanongeskiedenis van die Ou Testament*. Pretoria: NG Kerkboekhandel.
- Van Zyl, A H 1979. Geskiedenis en openbaring, in Odendaal, D H, Müller, B A, Combrink, H J B (red), *Die Ou Testament Vandag: Huldigingsbundel opgedra aan prof P A Verhoef*. Kaapstad: NG Kerk-Uitgewers.
- Van Zyl, A H 1987a. *Hy wat sou kom: Messiaanse prediking in die Ou Testament*. Kaapstad: NGK-Boekhandel.
- Van Zyl, A H 1987b. Ou Testament Teologie en prediking, in Prinsloo, W S, Vosloo, W (red), *Ou Testament Teologie: Gister Vandag en Môre*. Pretoria: NGK-Boekhandel.
- Van Zyl, H C 1986. Die Nuwe Testament se gebruik van die Ou Testament - model of norm? *Fax Theologica* 6(1):37-74.
- Veldsman, D P 1990. Religieuse ervaring: Aspoestertjie van teologiese besinning. *HTS* 46/3:323-344.
- Veldsman, D P 1993. Religieuse ervaring as herinneringsvolle verbeelding. *Scriptura* 46:50-65.
- Veldsman, D P 1994. *Gebed as ervaring van God. Lidmatekursus L24/2*. U P: SEVTO.
- Verhoef, P A 1977. Die weg en brug tussen Ou-Testamentiese teks en prediking. *NGTT* 18(2):145-157.
- Verhoef, P A 1988. Die toekoms van Israel as hermeneutiese probleem, in Prinsloo, W S, Vosloo, W (red), *In Mensetaal oor God se Woord*. Kaapstad: Lux Verbi.
- Verhoef, P A 1989. *Die Boek Haggai*. Skrifuitleg vir Bybelstudent en Gemeente. Kaapstad: N G Kerk-Uitgewers.
- Vermes, G [1973] 1994. *Jesus the Jew: A Historian's Reading of the Gospels*. Reprint. London: SCM.
- Vermes, G 1993. *The Religion of Jesus the Jew*. London: SCM.
- Versteeg, J P 1977. De Oudtestamentische citaten in het nieuwe Testament, met name in het evangelie naar Mattheüs. *In die Skriflig* 11(42):10-24.
- Von Rad, G 1965. *Old Testament Theology, volume ii: The Theology of Israel's Prophetic Traditions*. Kent: SCM.
- Von Rad, G 1975. *Old Testament Theology, volume I: The Theology of Israel's Historical Traditions*. Norwich: SCM.
- Vorster, W S 1973. The messianic interpretation of Genesis 3:15: A methodological problem, in *OTWSA* 15 & 16:108-118.
- Vorster, W S 1977. The relevance of the New Testament for the interpretation of the Old Testament. *OTWSA* 20:190-202.
- Vorster, W S 1981. The function of the use of the Old Testament in Mark. *Neotestamentica* 14:62-72.
- Vorster, W S 1986a. Readings, readers and the succession narrative. An essay on reception criticism. *OTWSA* 27(1984) and *OTWSA* 28(1985).

- Vorster, W S 1986b. Tekste met 'n apokaliptiese perspektief, in Deist, F E, Vorster W S (red), *Woorde wat vër kom. Die literatuur van die Ou Testament*. Kaapstad: Tafelberg-Uitgewers.
- Vos, C J A 1984. *Die Heilige Gees as Kosmies-Eskatologiese Gawe - 'n Eksegeties-Dogmatiese Studie*. DD-Proefskrif, Universiteit van Pretoria.
- Vos, C J A 1988. Respons: Die hart van die evangelie, in Borchardt, C F A (red), *Wedergeboorte en Beking in Verbondsperspektief*. Pretoria: NGK-Boekhandel.
- Vos, C J A 1993. Die Christologiese en Pneumatologiese grondslag van die homiletiek: Perspektiewe vanuit A A van Ruler se denke. *Skrif en Kerk* 14(2):314-326.
- Vos, C J A 1994. God is mensliwend, in Vos, C J A, Müller, J C (red), *Menswaardig*. Pretoria: Orion
- Vos, C J A 1995. *Die Blye Tyding: Homiletiek uit 'n hermeneuties-kommunikatiewe perspektief*. Pretoria: RGN.
- Vos, C J A 1996a. *Die Volheid Daarvan I: Homiletiek uit 'n hermeneuties-kommunikatiewe perspektief*. RGN: Pretoria.
- Vos, C J A 1996b. *Die Volheid Daarvan II: Homiletiek uit 'n hermeneuties-kommunikatiewe perspektief*. RGN: Pretoria.
- Vos, C J A 1997a. Resensie: Die uitwissing van God op die kansel. *Skrif en Kerk* 18(1):238.
- Vos, C J A 1997b. Op die liturgiese pad, in Vos, C J A, Pieterse, H J C (red), *Hoe lieflik is u woning*. Pretoria: RGN.
- Vos, C J A 1998. Die liturgie in die spieël van die Psalms. *Skrif en Kerk* 19(3):686-704.
- Vos, C J A 1999. Die Towertyd van Liturgie. *Praktiese Teologie in Suid-Afrika* 14(1):23-45.
- Vos, C J A 1999b. *Saam aan tafel. Verduidelik aan jou kind die betekenis van die brood en die wyn en vier saam fees by die nagmaal*. Kaapstad: Lux Verbi.
- Vos, C J A en Pieterse, H J C 1997. *Hoe lieflik is u woning*. Pretoria: RGN.
- Vosloo, W 1983. Rûah/Gees in die Ou Testament. *Skrif en Kerk* 4(2):40-68.
- Vosloo, W 1987. Die verhouding tussen Ou Testament Teologie en Inleiding, in Prinsloo, W S, Vosloo, W (red), *Ou Testament Teologie: Gister Vandag en Môre*. Pretoria: NGK-Boekhandel.
- Vosloo, W 1992. Die samestelling en struktuur van die boek Hosea. *Skrif en Kerk* 13(2):244vv.
- Watson W G E 1986. *Classical Hebrew poetry. A Guide to its Techniques*. Sheffield: JSOT Press.
- Weber, H-R 1989. *Power: Focus for a Biblical Theology*. Geneva: WCC Publications.
- Wenham, G J 1987. *Word Biblical Commentary: Genesis 1-15*. Word Book Publisher: Waco.
- Westermann, C 1981. *Hoofdlinjen van een theologie van het Oude Testament*. Kampen: Kok.
- Westermann, C 1981b. "Geist im Alten Testament." *Evangelische Theologie* 41:224-230.
- Westermann, C 1984. *Genesis 1-11: A Commentary*, tr by Scullion. Augsburg: Minneapolis.
- Westermann, C 1985. *Genesis 12-36: A Commentary*, tr by Scullion. Augsburg: Minneapolis.
- Wolff, H W 1986. *Old Testament and Christian Preaching*. Philadelphia: Fortress Press.
- Wright, C J H 1990. *God's people in God's land: family, land and property in the Old Testament*. Grand Rapids: Eerdmans.
- Zenger, Erich 1991. *Das erste Testament: die jüdische Bibel und die Christen*. Düsseldorf: Patmos Verlag.
- Zerfass, R 1974. *Praktische Theologie als Handlungswissenschaft*, in Klostermann & Zerfass, 1974:164-177.
- Zerfass, R 1987. *Grundkurs Predigt 1: Spruchpredigt*. Düsseldorf: Patmos.
- Zerfass, R 1992. *Grundkurs Predigt 2: Texpredigt*. Düsseldorf: Patmos.



- Zerfass, R 1994. Gottesdienliches Handeln, in Arens, E (Hrsg), *Gottesrede – Glaubenspraxis. Perspektiven theologischer Handlungstheorie*. p. 110-130. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft.
- Zerfass, R, Poensgen, H 1990 (Hrsg). *Die vergessene Wurzel*. Würzburg: Echter.
- Zimmerli, W 1978. *Old Testament Theology in Outline*, tr by David E Green. Edinburgh: T&T Clark.